

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno din 32 —, polletno
din 16 —, četrtno din 9 —, ino-
zemstvo din 64 —
Poštno-čkovni račun številka 10.603

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „KMEČKO DELO“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000 —, pol strani din 1000 —,
četrt strani din 500 —, 1/8 strani
din 250 —, 1/16 strani din 125 —
Mail oglasi vsaka beseda din 1 —

Slovesno kronanje Pija XII.

V nedeljo je bil v Rimu v cerkvi sv. Petra slovesno kronan novi papež Pij XII. Slovesnosti so prisostvovala poleg papeževga dvora in diplomatskega zbora še zastopstva 40 držav. Vstopnic za v cerkev je bilo izdanih 60.000. Ves Rim je bil v zastavah. Stotisočglavi množici je bil dovoljen vstop na trg sv. Petra. Slovesnost kronanja se je pričela ob 8.30. Novi papež

je daroval sv. mašo nad grobom sv. Petra. Sv. maša je bila končana ob 12.30. Po sv. maši je zapustil sveti oče baziliko sv. Petra in se podal na balkon cerkve. Brigada italijanske vojske je izkazala čast papežu. Na balkonu se je pred očmi stotisočglave množice izvršilo slovesno kronanje s papeško tiaro. Ob koncu je novi papež podelil apostolski blagoslov.

Miroljubno stremljenje naše države

Zadnji četrtek, 9. marca, je imel naš zunanji minister dr. Cincar-Markovič na seji narodne skupščine velik govor o vsestranskem miroljubnosti naše države. Markovičev stvarni ter z dokazi podprti govor so pohvalno omenjale vse evropske radio-poslase in vsi vojni listi.

G. minister je naglasil uvodoma, da je izšla Jugoslavija iz lanske evropske krize ojačena v svojem mednarodnem ugledu in z obnovljenimi življenjskimi silami. Na osnovi pregleda lanskih dogodkov se vidi, da je bila naša zunanja politika v teku zadnjih štirih let čisto pravilna.

Nato je govornik razčlenil zunanjo politiko naše države in poudaril naše prijateljstvo do narodov češko-slovaške države.

Velike zasluge za mir na Balkanu ima Balkanska zveza, ki združuje Romunijo, Grčijo, Turčijo in našo kraljevino ter temelji na neomajni osnovi prijateljstva in medsebojnega zaupanja. Izrazi tega srečnega razmerja med balkanskimi zavezniki so zelo pogostni. Naše štiri vlade so v stalnih medsebojnih stikih glede vseh težko vprašanj, glede katerih imajo skupno zanimanje. Jugoslovanska pogodba večnega prijateljstva z Bolgarijo je zgrajena na resnični presoji obojih koristi, na čustvih bratstva in na globokem pojmovanju miroljubnega sodelovanja.

Naša država je stara prijateljica s Francijo. Na preizkušenem prijateljstvu s francoskim narodom bo slonelo tudi za bodoče francosko-jugoslovansko sodelovanje v vseh vprašanjih, ki se tičejo obeh držav.

Z Veliko Britanijo vzdržuje Jugoslavija dobre kulturne in splošne prijateljske zveze, katere posebno pospešujeta s svojimi obiski pri angleškem kraljevskem paru knez namestnik Pavle in njegova soproga kneginja Olga.

Razmerje iskrenega prijateljstva do velikega nemškega sosedu, ki danes meji na nas na severni meji, naravna navezanost vsake države na njene mejaše, in vse živahnosti in tesnejši politični in gospodarski odnosi do Nemčije so nam poročstvo, da bomo tako še več pripomogli k ugodnemu razvoju razmerja med Nemčijo in Jugoslavijo.

Tudi z našo drugo veliko sosedo kraljevino Italijo se naše razmerje razvija v popolnem prijateljstvu, kakor ga je že zanimal pred 2 letoma sklenjeni italijansko-jugoslovanski dogovor. Z našo veliko sosedo na Jadranu imamo kar najpristranejša razmerja, zasidrana v obojih koristih in v vzajemnem spoštovanju v duhu omenjenega dogovora. Izrazov tega prijateljstva je bilo mnogo v preteklem letu. Omeniti je predvsem prihod predsednika vlade Musolinija na naše ozemlje lani v septembru in negavni obisk zunanjega ministra grofa Ciana, ki je v obeh državah napravil najlepši vtis. Dve leti sta minili od zgodovinskega dne, ko sta Italija in Jugoslavija z dogovorom z dne 25. marca 1937 ustvarili čvrst mir na Jadranu.

Razmerje Jugoslavije do Madžarske se razvija trajno v duhu dobre in prijateljske sosesčine.

Nasproti Španiji je vodila naša država med državljansko vojno politiko nevmešavanja. Po zmagi generala Franca je sklenila naša vlada priznati vlado generala Franca kot zakonito vlado na Španskem.

Do republike Poljske ima naša država dobro in pristrano razmerje, katerega pa hoče še razviti.

S kraljevino Albanijo je Jugoslavija dobra sosedu in sodeluje z njo gospodarsko.

Do vseh držav v obče je razmerje naše države prijateljsko in dobro ter povezano z zunanjo trgovino.

Tudi za bodoče hoče sedanja naša vlada vztrajati pri dosedanjem miroljubnem stremljenju in nadaljevati dosedanje pot, ki se je pokazala, da je dobro izbrana. Narod si želi miru, naši državi, ki se nahaja sredi napredka organskega razvoja notranje utrditve in okrepitve na vseh področjih narodnega življenja, so pa potrebna leta in leta miru in trdnosti. Pri delu za mir in obrambo naše državne celote je vlada ponosna, da lahko računa s pripravljenostjo naše hkrabre vojske in z vsemi silami naroda. V zvesti službi našega mladega kralja, pod modrim vodstvom kneza namestnika Pavla in kr. namestništva, bo kraljevska vlada do konca izpolnila svoje dolžnosti do domovine.

Priprava pota za sporazum

Bistvena naloga, ki je dana vladi Dragiša Cvetkoviča, je v tem, da pripravi pot za sporazum s Hrvati. Tako je svojo nalogo kratko označil predsednik vlade v izjavi ob nastopu vlade in tako jo je obširneje opredelil v svojem govoru v proračunski razpravi v narodni skupščini v petek, 10. marca. Pripravljanje pota za sporazum se mora vršiti v dvojnem smislu: 1. z odstranitvijo ovir in zaprek proti temu sporazumu; 2. z ukrepi in dejanji, ki tak sporazum pospešujejo. Kar se tiče ovir in zaprek, je treba odkrito priznati, da so jih diktatorske vlade kar na debelo navalile na pot. Ministrski predsednik je v svojem govoru v petek izjavil: »Velike napake so bile storjene in te napake se morajo popraviti.« Diktatorske vlade so hotele vprašanje notranje državne ureditve rešiti z nasilnostjo in z ukinjenjem državnih svoboščin. Sedanja vlada kajpada še ni mogla spremeniti tistih zakonov, ki omejujejo svobodo državljanov, vendar pa te zakone izvaja v prid državljanski svobodi. To velja o zakonu o shodih, zborovanjih in društvih in to velja predvsem o zakonu o tisku. Listom je že danes omogočeno svobodno politično poročanje in svobodnejše razpravljanje o važnih državnih in narodnih vprašanjih. Vlada se nadeja, da bo mogla s pomočjo časopisja in javnosti v najkrajšem času zagotoviti listom še popolnejšo in svobodnejšo izmenjavo misli glede vseh perečih zadev in vprašanj našega javnega življenja. Vlada je hkrati prepričana, da je treba spremembo političnih zakonov ne samo obljubljati, kar so delale prejšnje vlade, marveč tudi v resnici izvršiti. Treba je prekiniti z metodami preteklosti. Z diktatorskimi ukrepi se ne da doseči sporazuma. »Kadar je govor o sporazumu,« je rekel v petek g. Dragiša Cvetković, »ne more biti govora o diktiranju kakšne volje.«

Kar se tiče pozitivne strani pripravljanja pota za sporazum, je vlada po izjavi svojega predsednika prepričana, da se hrvaško vprašanje (vprašanje notranje državne preureditve) ne da rešiti z eno potezo peresa, ne z enostranskim dejanjem, marveč samo s skupnimi pogajanjmi. V prvi vrsti je treba ustvariti boljše medsebojne odnose in večje zaupanje. V zadnjih mesecih so se vse politične organizacije v državi, vse pomembnejše politične osebnosti in vsi pristojni činitelji izrazili, da se mora hrvaško vprašanje rešiti z iskrenim in poštenim sporazumom vseh zainteresiranih strani. Bilo bi čisto odveč že zdaj tu objavljati, kakšne bodo meje tega bodočega željenega sporazuma. Pokazale se bodo same od sebe, ko se bodo pogajanja začela med merodajnimi činitelji. Glavno je, da si hoče kr. vlada, ne da bi zoževala meje

teh razgovorov, z vsemi silami prizadevati, da se rešijo vsa vprašanja, ki se dotikajo rešitve te zadeve. Treba je računati s stvarnimi dejstvi. Gotovi kraji naše domovine so bili v preteklosti zemljepisno in kulturno ločeni in so živeli svoje posebno, narodno samobitno življenje ter se po 20 letih skupnega življenja še danes tako počutijo. S temi dejstvi je treba računati in zahtevati takšno rešitev, ki bo v okviru države uresničila njihove težnje in omogočila normalno skupno življenje. Rešitev mora biti

v vsakem primeru takšna, da Hrvatska dobi formalno in stvarno enakopravnost v mejah te državne skupnosti. Samo tako moremo okrepiti Jugoslavijo, njeno notranjo moč, pa tudi njeno odpornost in ugled v mednarodnem življenju. Če do takšnega pojmovanja in uspehov po 20 letih našega skupnega življenja ne pride, bodo nosili moralno odgovornost pred narodom in zgodovino oni, ki s svojim ozkim in enostranskim pojmovanjem onemogočujejo to veliko delo utrditve in notranjega miru.

sta se zavzela poslanca Franje Žebot in Mašič.

Poslanec Karel Gajšek je opozarjal pristojnega ministra, da se izboljšajo poštne prilike predvsem v obmejnih krajih.

V razpravo o proračunu trgovskega ministra sta posegla poslanca Mirko Bittenc iz Celja in Karel Gajšek iz Marenberga.

Na skupščinski seji 10. marca je imel važen govor o gospodarski in politični samoupravi, ki je že sedaj mogoča, g. poslanec Marko Kranjc, ki je zaključil svoja izvajanja s pozivom: zgraditev banovinskih samouprav bi naj bila ena najvažnejših točk v končnem urejanju naše Jugoslavije!

Proračunsko razpravo je zaključila narodna skupščina v soboto pozno v noči po sprejetju proračunov za kmetijstvo, telesno vzgojo in socialno politiko.

V razprave o teh ministrstvih so posegli s posebnimi govori poslanci: Martin Stelblovnik, dr. Maks Sevshek in dr. Klar.

Proračun in potrebe Slovenije v skupščini

Narodna skupščina je s polno paro na delu, da prerešeta in odobri državni proračun, kateri stopi s finančnim zakonom v veljavo 1. aprila.

K postavkam posameznih ministrstev so govorili v preteklem tednu številni govorniki iz vladne večine in opozicije. V razprave so posegali s stvarno kritiko in z nujnimi zahtevami slovenski poslanci, ker prispeva Slovenija za državno gospodarstvo skupno 2.057.000.000 din. Od te velike vsote odpade na neposredne davke 423 milijonov, užitnina (trošarina) 151 milijonov, takse 164, carine 203, monopoli 266 in državno gospodarstvo 850 milijonov dinarjev. V primeri s skupnim državnim proračunom znači omenjeni znesek 16%, prebivalstvo Slovenije pa znaša v primeri s skupnostjo le 8%.

Naš banovinski proračun obsega vsoto 197 milijonov, torej niti 10%, kar prispevamo Slovenci letno v skupno državno blagajno.

Naši poslanci so zastavili vse moči, da bi dosegli iz proračuna čim več denarja za potrebe Slovenije. Za izboljšanje naših prosvetnih razmer se je potegoval v skupščini g. poslanec Teuerschuh iz Slovenjgradca. Obširna razprava je bila v zbornici o proračunu gradbenega ministrstva, kateremu načeluje g. minister dr. Miha Krek. Na žalostno stanje slovenskih cest sta opozarjala g. ministra poslanca dr. A. Ogrizek in Jožef Špindler, ki je spomnil skupščino, da je bila lani v Ljubljani konferenca za ceste in je poleg drugih visokih činiteljev prišel nanjo tudi sam minister za javna dela. Določili so petletko: cesto od Špilfelda skozi Maribor, v Ljubljano, na Sušak, v Zagreb, na Primorje. Pa je vse ostalo pri starem. Na konferenci so rekli, da je Slovenija vrata v Jugoslavijo. Obljubili so, da bodo iz milijardnega zneska modernizirali državno cesto št. II—Maribor—Celje—Ljubljana—Postojna. Pa se ni nič zgodilo. Cesta iz Maribora v Celje je že taka, da se avtomobilisti že kar vračajo, ko pridejo nanjo.

Naše samoupravne ceste so mnogo boljše kakor državne. Tu se vidi, koliko so vredne naše samouprave. Žal pa niti gradbeno niti finančno ministrstvo ni podpiralo naših samouprav, ki jih kruti centralizem zatira. Nadalje se je zavzel g. Špindler za potrebe Slovenskih gor, Pohorja in

Prekmurja, zlasti regulacije rek in uravnavo hudournikov v tem delu Slovenije. Predlagal je, naj se dovoli pet milijonov dinarjev za podporo za zgradbo cest v Slovenije.

O bednem stanju naših invalidov je govoril g. poslanec dr. Anton Ogrizek. Za težak položaj slovenskih železničarjev pa

Končno veljavna odobritev proračuna

Finančni odbor je odobril posebna pooblastila v novem finančnem zakonu dne 12. marca. Dne 13. in 14. marca je sprejela tudi narodna skupščina amandmane ali posebna pooblastila in je bil s tem novi državni proračun končno veljavno sprejet in ga bo sedaj predelal še senat. Od amandmanov v finančnem zakonu omenjamo fond za narodno obrambo, kateri se bo kril s posebnimi dokladi na davke. Družine z večjim številom otrok bodo manj plačevale davkov. Zadruga ostanejo tudi za naprej proste davka. Banovinska tro-

šarina na obutev, ki se je pobirala doslej tudi od domače proizvodnje, se bo pobirala v dosedanjem obsegu samo od uvožene obutve. Zvezi fantovskih odsekov je zagotovljena podpora po milijonu dinarjev. V okviru fantovskih odsekov in deklinskih krožkov bodo smeli sodelovati tudi dijaki in dijakinja srednjih šol. Maribor dobi pomožno radijsko oddajno postajo. Ban dravske banovine prejme pooblastilo, da sme po zaslišanju banskega sveta izmenjati in denotiti uredb o vinskih redih z dne 20. junija 1928.

Iz raznih držav

Smrt romunskega ministrskega predsednika — novi šef vlade. V Cannesu ob francoski morski obali je umrl na pljučnici v začetku minulega tedna 70 letni Miron Cristea, poglavar romunske pravoslavne cerkve in ministrski predsednik. Dne 24. februarja se je pripeljal v Cannes na zdravljenje v spremstvu svojega nečaka škofa Emilijana. Na oddihu je nameraval ostati dva meseca, ker se je počutil slabo radi preobilnih poslov. Med potovanjem v Francijo se je patriarh prehladil, dobil pljučnico in je umrl v rokah svojega nečaka. Posmrtno ostanke blagopokojnega patriarha so 9. marca prepeljali iz Cannes v Milan in od tam v Bukarešto. V romunski prestolnici je bilo truplo patriarha na mrtvaškem odru do 14. marca in tu je ljudstvo v množinah izkazalo poslednjo čast. Pokopan je bil patriarh Miron v torek, 14. marca, z vsemi častmi kot poglavar romunske cerkve in ministrski predsednik. — Romunski kralj Karel je po smrti ministrskega predsednika imenoval za novega šefa vlade Armana Calinesca, dosedanjega podpredsednika vlade ter notranjega in vojnega ministra.

Francija bo volila novega predsednika. Novega predsednika francoske republike bo izvolila velika narodna skupščina dne 5. aprila.

Predsednik koroške Prosvetne zveze predstavljen na Predarlsko. Zadnjič smo poročali, da je bil razrešen kot profesor na gimnaziji v Beljaku g. dr. Tischler, predsednik slovenske Prosvetne zveze na Ko-

roškem. Dr. Tischlerja je predstavila oblast iz Beljaka na Predarlsko (Vorarlberg).

Petnajstletni oboroževalni načrt Poljske. Poljski sejm ali parlament je odobril izredni dodatni oboroževalni program, ki se bo izvajal v roku 15 let. V ta namen je določenih 1.200.000.000 zlotov ali 12 in pol milijarde dinarjev. Ti izdatki so neodvisni od vsakršnih rednih vojnih proračunov, ki znašajo povprečno zadnja leta osem in četrt milijarde dinarjev. Poljska je bila prisiljena, da se loti oboroževanja, ker jo oklepata Nemčija in Rusija s svojimi ogromnimi vojnimi izdatki.

Velike spremembe v avtonomni Slovaški. Predsednik češko-slovaške republike dr. Hacha je razrešil dolžnosti predsednika slovaške avtonomne vlade dr. Jožefa Tiso, gospodarskega ministra Pružinskega in ministra za javna dela ter promet Ferdinanda Durčanského. Za predsednika slovaške vlade je bil imenovan Jožef Sivák, pomočnik predsednika češko-slovaške osrednje vlade. V novi slovaški vladi še ostane minister brez listnice Sidor, ki je istočasno podpredsednik deželne vlade in član osrednje vlade v Pragi. Praga je uradno razglasila, da je bila sprememba v slovaški vladi potrebna, da se ohrani enotnost druge češko-slovaške republike. Novi koraki pa nikakor niso naperjeni proti avtonomiji Slovaške. Ker je dovolila prejšnja slovaška vlada propagando za odcepitev Slovaške od skupne države, je češko-slovaško voja-

Pri neredni stolici, napetosti črev zaradi zaprte prav odlično odvajava naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave, nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soc. pol. in n. zdr. S-br. 15.485, 25. V. 35.